

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben hához hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XII. évfolyam 134. szám.

Nagyvárad

Szerda, 1916 június 14.

Szakadatlanul harcban állunk.

Orosz hadszíntér. Budapest, június 13. (Hivatalos.) ▲ Pruth melletti Bojától délre orosz támadást utasítottunk vissza. Sadagorába, Smiatinba és Horczenkába bevonult az ellenség lovassága

Burkanovnál a Strypa mellett az oroszok több előretörése hiúsult meg. Tarnopoltól északnyugatra csapataink szakadatlanul harcban állanak. Szopanovnál egy orosz támadást tüzéségünk tüzelése hiúsított meg. Dubnótól délnyugatra orosz lovassági csapatot üztünk el.

Wolhyniában az ellenség lovassága elérte Porcin vidékét. Itt egyébként nagyobbára nyugalom volt, Szokulnál a Styr mellett az ellenség csapatait támadásra hajszolta, de visszavertük. Kolkinál is meghiúsítottuk az oroszok összes átkelési kísérleteit. Az itt behozott foglyok száma a 2000-et túlhaladja.

Az olasz fronton a tüzérharc folyik.

Olasz hadszíntér. Budapest, június 13. (Hivatalos.) Az Etsch és Brente közti harc vonalon és a Dolomitokban a tüzérségi harcok időnként nagyon élénkek voltak. Az olaszok több ponton megújították sikertelen támadási kísérleteiket.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, június 13. (Hivatalos.) Nincs esemény. Höfer.

Elkergettük Parenzóból az olasz torpedókat.

— Események a tengeren. —

12-én reggel az ellenség 3 torpedóegysége behatolt a parenzói kikötőbe. Védő ütegeink elüzték őket. Lövegeik tüzelése hatástalan maradt, csak egy fal és egy házfedél sérült meg. Sebesülés nem történt, míg a mi ütegeink és repülőink találatot értek el.

Hajóhadparancsnokság.

Ir felkelők légberöpítettek egy csatahajót.

Budapest, június 13. (Saját tudósítónktól.) Stockholmól jelentik, hogy ir felkelők Belfast kikötőváros Workman hajógyárában egy teljesen kész csatahajót légberöpítettek.

A háború csak most kezdődik.

Budapest, június 13. (Saját tud.) Stockholmól jelentik, hogy az orosz hadügyminiszter kijelentette a sajtónak, hogy a háború egyhamar nem ér véget mert csak most kezdődik. (Nemde, kedves?)

CZILLÉR IMRE

nagyáruházában

Nagy Pünkösdi occasió keretében

Legujabb ruhaselymek, Grenadinok, Epongeok, Batisztok, Cartonok és Zephirek. Gyönyörű Blousok, kor. 9-50, 12-50, 16-50 és feljebb. Divatos gallérok és Rüschoek, napernyők, keztük, harisnyák, tricok és soknik. Vászón és szalma kalapok. Fehérneműek, ing, gallér, kézelők, nyakkendők. Ridicü-
lök. Szőnyegek és függönyök kerülnek legolcsóbban eladásra!

A németek előretolták vonalaikat.

Berlin, június 13. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Az Iperntől délre emelkedő magasiaton új állásaink ellen az angolok a mai nap óta helyenként támadtak. A Maas jobbpartján a Douaumont erődötől délnyugatra nyúló hegygerince mindkét oldalán vonalainkat előretoltuk.

Bothmer hadserege visszaverte az oroszokat.

Keleti hadszíntér.

A Duna melletti Dubnótól délkeletre ütegeink tüze szétszórta orosz lovasdandárokat. Paranovicitól északkeletre az ellenség ágyutüze élénkebb volt. Bothmer gróf tábornok hadserege Przelokától nyugatra a Sztripánál ellenséges támadásokat fényesen visszavert.

Bodbajevnel egy német repülő légi harcban lehozott egy orosz repülőgépet. A vezető és a megfigyelő francia tisztet elfogtak. A repülőgépet biztonságba helyeztük.

Balkáni hadszíntér.

Különös esemény nem történt. (Min. eln. sajtóosztály.)

Román—magyar áruforgalom.

Budapest, június 13. (Saját tudósítónktól.) A nemrég aláírt magyar-osztrák-román kereskedelmi megegyezés rendelkezései legközelebb életbe lépnek. Amint ez a német-román megegyezés létrejöttkor is történt Berlinben, illetve Bukarestben most Budapestben és Bukarestben fognak bizottságokat felállítani, amelyeknek hivatása az áruforgalom lebonyolítása lesz. Néhány nap múlva már ezeket a bizottságokat is kinevezik.

Az Oltáregylet kiállítása.

Kiállítás és ünnepélyek a Katholikus Körben.

Nagy érdeklődés nyilvánult meg az Oltáregylet pünkösdi kiállítására iránt.

Az érdeklődést azzal is fokozta az agilis rendezőség, hogy a kiállítás mind három napján értékes műsorú előadást nyújtott, mely előadásokra zene, ének és szavaltat számokon kívül az egyházmegye három jeles papszónoka tartott beszédet: *Szentkirályi Zoltán*, *Molnár János* és *Domanek Pál*.

A pünkösdi elsőnap előadás

műsorát *Hosszu Jánosné* urasszony zongorajátéka nyitotta meg. *Stephen Heller* Tarantelláját s *Chopin* Ecottais ját adta elő s azzal a pompás művészettel, melyet a kiváló előadásnál már annyiszor megcsodáltunk. Precíz játékáért viharzó tapssal ünnepelte az illusztris előadót az előkelő publikum.

Domanek Pál papnevelőintézeti lelkiigazgató előadása volt az ünnepség második pontja. Ragyogó szónoklata az utolsó szöveg lebilincselte a hallgatóság figyelmét.

Az Oltáriszentségről beszélt, a lelki nagyság, erő és alakító képesség forrásáról. Az emberek olthatatlan vágya felfelé törni, előrehaladni. Eddig is olyan eredményeket ért el, melyeknek szemléletében büszkeség és meglepődöttség tölthetné el s mégis tovább kutat, tovább dolgozik, szebb, nagyobb dolgokat akar produkálni. S az emberem a felfelé törekvésében csak akkor éri el igazán céljait, ha a szíve lelke az oltáriszentségből táplálkozik s ezse meghódol a szentséges Jézus előtt.

Felfelé tör az ember, erejét akarja éreztetni, hódítani akar, világot hódítani. Ez a két szó: technika vívmányai nemesek frázis, mert igazán bámulatos dolgokat mivel s mivel ma is, de a világhódításban is csak egyetlen erőforrása van az embernek: az Oltáriszentség. S az ember mikor ezt a célt elérte: mikor nagygyálett s erejét megmutatta, magába tekint. Harmonikus, szép életet kíván, stilizálja magát, alakítja, formálja lelkét. Ennek a formálásnak eucharisztikus Jézus a mintája.

Befejezéseül arról beszélt a szónok, hogy mikor az ur Jézus az Oltáriszentséget szervezte, gondolatban, lelki szemével látta a művészet mindazt a megnyilvánulását mellyel a szeretet e műve szolgálatába szegődött. Látta a gyönyörű dómokat, melyekben művész kezek tabernaculumot építettek az oltári szentségnek s látta azokat az urasszonyokat, akik művész kézzel, művészlélekkel s művelt lélekkel seelyemszálakat fűztek, fontak, kötöttek egybe, hogy hódoljanak a Legmértékesebbnek.

A kiváló előadást a közönség viharosan megtapsolta.

Utolsó szám *Resch Mihály* szerzeményeinek: *Nemzeti frigy* Jézus szt. Szívével e. műnek az előadása volt. A férfiak a kiváló karnagy dirigálása mellett pompás mű-elvezetést szerzett a közönségnek.

A Pünkösdi hétfőjén

rendezett előadást *Pálffy Jenőné* urnő nyitotta meg *Rossini*: „*Tell Vilmos*“ concert-parafrazéjával, akinek férfias erővel, de nőies légysággal teli játékában igaz szívet gyönyörködtünk. *Rossini* ismert, de mindig

üde „*Tell Vilmos*“-át a kitűnő és művészi előadás pompásan érvényesítette. A közönség zajos tapsokkal fejezte ki elismerését a kellemes élvezetért.

Most következett *Szentkirályi Zoltán* plébános előadása. A kitűnő szónok beszédében megállapítja, hogy a hitélet emelkedik, de ezt meg kell alapozni: ismerni kell vallási igazságainkat, hogy meg is tudjuk védeni. Krisztus egyháza üldözést szenvedett. Az egyház minden tagjának kötelessége megvédeni. Honnan szerezhethetjük meg a hitvédelem eszközeit? Vegyük elő gyakran a bibliát. A régi családok mindene volt e könyv. Olvasgatták az öröm és a bánat óráiban. Az evangélium minden sora megnyugtató, erősítő, bátorító s látókörünket kiterjeszti a természetfeletti igazságokra. Nem lehet komolyan megfontolt, megdöbbent gondolkodás a szentírás olvasása nélkül. Másik mód vallásos öntudatunk fejlesztésére a predikációk hallgatása. Csak így lehet megalapozni vallásos életünket, melynek alapja a tudás.

Szentkirályi Zoltán bihari plébános gyönyörű beszédjével nagy hatást ért el. Az argumentumok egész arzenáljával igazolta az Egyház álláspontját és kiértelt minden szavából, hogy amit mond, azt tudja és átérzi teljes mivoltában. Az előkelő hallgatóság lelkesen ünnepelte a kitűnő szónokot.

A gyönyörű beszéd után a székesegyházi női kar *Wagner* *Rienzi* c. operájából adott elő két gyönyörű részletet.

A ki tudja, hogy a nagy zenetitan, klasszikus műveknek előadásához milyen készültség, zenei tudás és a mellett nagy terjedelmű hang szükséges, az teljesen méltányolni tudta azt a művészi előadást, a mit a székesegyházi énekkarban működő urnők és urleányok nyújtottak.

Pompás előadásukban *Wagner* remekművét mindenki élvezte, úgy hogy a hallgatóság zajos ünnepségekben részesítte őket és kitűnő vezetőjüket *Resch Mihály* zenetanárt.

A keddi ünnepély.

Előkelő közönség jelenlétében zárólt egy szép ünnepély keretében a kiállítás tegnap délután.

Polgár Mariska a *Szigligeti-színház* bájos művésznője szavaltta el az ő behízelgő organumával „*O speciosa*“ c. költeményt.

A népszerű művésznő ez alkalommal is tökéletes előadásával mindajánunknak kellemes perceket szerzett, úgy hogy hálás tapsok jutalmazták a szép előadást.

Molnár János nagyhatású beszéde következett ezután, a beszéd főbb vonásai ezek:

Sok ellentétes vélemény veszi körül az embereket, melyek sok embert ingatnak meg hitükben. Vajon van-e a hívő ember lelke előtt oly iránypont, melyet Krisztus adott, hogy biztosan vezesse a tévedések elkerülésével? Isten fenntartotta az egy igaz Isten eszméjét a zsidók között és világító oszlopot állított a pusztában tévelygő zsidók elé. Ily pusztaság sok ember élete s vajjon Isten adott-e ily világító oszlopot?

Alakított-e pártot Krisztus? Krisztus nem volt pártvezér, de az ő Isten-embersége nem veszett el nyomtalanul, mert itt hagyta nekünk a kereszténységet. — Mi a ke-

reszténység? Nem katakomba s nem üres fészek. A kereszténység nem térdhajlások ceremóniája, mert szertartásai megértéséhez már kereszténnyé lett lélekre van szükség. A kereszténység nem csak hit, mert az ő szövetségben is meg volt a hit és mégis így sóhajtottak fel az emberek: *Harmatozatok égtek! Mit? A kereszténységet.* Mert mi a kereszténység? A lélek békéjében az Isten valóságos bírása tehát az Oltáriszentség bírása. A Kálvárián a bűnbánó latornak azt mondta Jézus: *Ma velem leszel.* Ez az Oltáriszentség: a Krisztussal való együttléte, a Krisztusba szakadt ember. Ez a kereszténység lényege. És hol meg van ez a kereszténység, ott van a jövő örökélet. A magyar lélek mindig megértette az Oltáriszentséget. A magyar lélek megérti a *Szent Péter* felkiáltását. Készítsünk 3 hajlékot, neked egyet, *Mózesnek* és *Illésnek* egyet. Tehát neki magának nem. Ezt megértjük, mert tudjuk, hogy Krisztus hajlékában van helyünk. Az ellentétben, ahol oly nagyra becsülik az energiát, szerezzenek tudomást arról, hogy az Oltáriszentségben a legtisztább lelki energia forrás van. Az Oltáregylet tagjai tudják, kinek dolgoznak s művészetükkel emelik az Oltáriszentség dicsőségét s ezzel megvalósítják a kereszténység ideálját, s ez az ideál az, hogy vigyem magammal s hirdessem mindenütt Krisztust a megfeszítettet.

Az egyházmegye kiváló szónokának beszéde lelkes viszhangra talált hallgatóknál.

Ez alkalommal ismét gyönyörködtünk *Hosszu Jánosné* urnő zongorajátékában, aki pünkösdi vasárnapján az ünnepélyt megnyitotta. Vasárnap délután *Heller* „*Tarantella*“-ját és *Chopin* három bájos apróságát játszotta, melynek behízelgő, lágy finomságait művészi módon interpretálta. Tegnap délután *Bredicianu*: *Román Rapsodiáját* adta elő kitűnő készültséggel és mesteri technikával. Brilláns játékával most is nagy hatást ért el, úgy hogy zajos tapsokat aratott.

Az előadásban *Halmos András* újvárosi tanító és kántor is közreműködött, aki esengő tenorjával most is kellemes élvezetet szerzett a hallgatóságnak.

Hadiözvegyek és hadiárva munkát kaphatnak.

A temesvári cs. és kir. katonai parancsnokság 25626—1916. számú átirata alapján közhírré teszem, miszerint a nagyváradi katonai gyűjtőtelepen (*Bergestelle*) fejes keztyűket és csavart lábszárvédőket a cs. és kir. hadügyminiszter urnak 37473—1916. számú rendelete szerint polgári munkások által a helyi viszonyoknak megfelelő térítés mellett első sorban a háboruban elesettek özvegyei illetve hátramaradottjainak bevonásával óhajt a katonai kincstár készíttetni.

Ezen munkásoknak a nevezett gyűjtőtelep által egyéb munkák főleg varrómunkák is ki fognak adatni.

Eanélfogva felhívom a háboruban elesett avagy betegség folytán elhalt katonák özvegyeit és hátramaradottjait, hogy a Kolozsvári utcán a *Köllner* főle tóglagyárban levő katonai gyűjtőtelepen a fentebb jelzett munkálatok elnyerése végett minél nagyobb számban és minél előbb jelentkezzenek.

Rimler Károly,
polgármester.

Megérkezett Salvator karlsbadi és mindenféle friss töltésű ásványvizek különböző

Továbbá ajánlok kékkő, raffia és szalámit előnyös árban. IFJ. POPPER JÓZSEF.

Tisza István a helyzetről

Budapest, június 13. (Saját tudósítónktól.) A nemzeti munkapárt kedden este 8 órakor a pártkör helyiségében Telegdi József alelnök elnöklésével értekezletet tartott, amelyen a párt tagjai majdnem kivétel nélkül megjelentek.

Hegedüs Lóránt ismertette az imdemnitásról és a horvát pénzügyi egyezményről szóló javaslatot. A párt egyhangulag elfogadta a javaslatokat.

Ezután Tisza István gróf miniszterelnök szólalt föl:

— Fel akarja használni — ugymond — az alkalmat, amidőn első ízben üdvözölheti együtt a párt tagjait, hogy megköszönje azt a bizalmat, amelyben őt és a kormány tagjait részesítik. Abban a biztos érzésben teszi azt, hogy a baráti kötelék, amely őt a párt régi és fiatal tagjaival összefűzi, a jövőben is szilárdan fen fog állani.

— E napokban óriási esata dul északon, amelyben az ellenségnek sikerült is

bizonyos helyi előnyöket elérnie. Ezt annál kevésbé akarja letagadni, mert őszinteséggel tartozunk önmagunknak és nyíltsággal a nemzetnek. Ez az epizód eltörpül ama nagy események mellett, amelyek a háboru elején folytak le s amelyek férfias elhatározásban találták a nemzetet.

— Amennyire véges emberi előrelátással egyáltalában a jövőbe lehet látni, biztosan állíthatja, hogy ez az egész epizód a háboru eredményére lényeges befolyással nem lesz.

— Lelkesen, szívből üdvözlö a párt tagjait, kéri bizalmukat továbbra is a kormány tagjai számára, akik szilárd akarattal igyekeznek megvédeni a nemzet érdekeit.

Telegdi József biztosította a párt vezéreit a párt tagjainak szeretetéről és ragaszkodásáról s ezzel az értekezlet a miniszterelnök zajos éljenzése közben véget ért.

Orosz csapatok behatoltak Romániába.

Budapest, június 13. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik: Tegnap 40 orosz lovasból álló csapat a Pruthon átjött Botosaniba. Levegőverezték őket.

A félhivatalos Viitorul jelenti: A Pruthon átjött orosz csapatokról közölhetjük, hogy nem tudni, miért kerültek román területre. A kormány mindent megtesz, hogy e tévedésért elégtételt kérjen. A kormány Pétervárott máris kérdést intézett.

Mamornicából és környékéről jelentik, hogy az orosz csapatok onnan elvonultak.

Bukarestből jelentik: Mamornicában és környékén nagy az izgalom. Mamornicából az a hír érkezett, hogy orosz csapatok a magyaroszlák csapatokkal való ütközet után átlépték a román határt. Nagy az izgalom amiatt, hogy nem tudni, miért történt e betörés. Az esetet azonnal jelentették Bratianunak, aki kijelentette, mindent megtesz, hogy elégtételt szerezzen. A minisztertanács azonnal összeült s 12 óráig tanácskozott. Sok magasabb rangú tábornokot kérdeztek meg ez ügyben.

Az Adeverul külön kiadásban adta hírül az esetet, amely antantkörökben is megdöbbenést keltett. Mandrescu tanár háboruspárti gyűlései elhalasztattak.

Rupel-erőd bombázása.

Budapest, június 13. (Saját tudósítónktól.) Szalonikiból jelentik: Francia repülők a bolgárok állásait s a most elfoglalt Rupel-erődöt is bombázták.

Merénylet az angol királyi pár ellen.

Budapest, június 13. (Saját tudósítónktól.) A Kölnische Volkzeitungnak szikratáviró utján jelentik Hágából:

Angliából érkezett utasok beszélnek, hogy most került nyilvánosságra az a hír, hogy Sloughban az ottani municions gyárban ugylátszik merényletet követtek el az angol királyi pár ellen május 3-án látogatásban volt a királyi pár a gyárban, amelyben belga munkások is foglalkoztak. Közvetlen közelükben felrobbant egy kézigránát s kevés hiba, hogy el nem pusztította őket. A hirt eddig nem erősítették meg. A király magántitkára Stamfordhann megsebesült.

A Dajka—Gerő affér.

Nyilatkozatok és cáfolatok.

Dajka Endre dr rendőrkapitány az elene a főkapitány által megkért fegyelmi ügyből folyólag, a mely ügynek részleteit már ismertettük, egy röpiratot adott ki, amelyben eljárásának igazát védi és súlyos vádakot emel Gerő Ármin főkapitány ellen.

Erre vonatkozólag a következő tudósítást kaptuk:

A nagyváradai rendőrtisztviselői kar és kezelő személyzet tagjai teljes számban hétfőn délelőtt testületileg tisztelegtek Gerő Ármin rendőrfőkapitány előtt. A megjelentek szószólója Horváth Géza tb. rendőrkapitány előadta, hogy a testületet az a sajnálatos körülmény készíteti megnyilatkozásra, hogy Dajka Endre dr rendőrkapitány vádaskodólag lépett fel a rendőrkapitány ellen. Meggyőződése a testületnek, hogy a főkapitány fölötté áll e vádaknak, az illetékes fórumok ezt csakhamar tisztázni fogják s a megsértett jogrendet helyre fogják állítani. Magával az ügygel nem is kívánna foglalkozni, de meri az illető tisztviselő az ügyet most már e hivatal és a város falain túl is pertraktálni kívánja, az ország összes rendőrtisztviselőihez körlevelet intézett, melyben a főkapitány ellen tett vádját megismétli és a nagyváradai rendőrség egész tisztikarát is a maga egészében lesújtó kritikával illeti, ennél fogva, nehogy egyetlen rendőrtisztviselő vádaskodása város és ország szerte azt a feltevést kelthesse, hogy e hivatal keretében a hivatali fegyelem meg lazult, a testületi szellem alábbhagyott és máreszről hogy a testület az említett köriratban vele szemben alkalmazott kritikát elutasítsa, a testület a következőket jelenti ki:

A testület törhetetlenül ragaszkodik főnökéhez, Gerő Ármin főkapitányhoz, értékes, szelplőtlen, évtizedekre visszanyúló köztisztviselői működéséből folyólag, melynek egyik tényezője mindig a kar erkölcsi presztizsének és anyagi érdekének megóvása volt az iránta érzett szeretet, nagyrabecsülés és hála érzetében csorbítatlan. Felháborodással elítéli a Dajka Endre dr rendőrkapitány eljárását és szigorúan visszautasítja a testülettel szemben általa alkalmazott, merőben alaptalan kritikát.

Vettük a következő nyilatkozatot is:

Dajka Endre dr rendőrkapitánynak „Kérelem a magyar rendőrséghez” felkiáltásu, városszerte forgalombahozott röpiratára vonatkozólag minden polemia elkerülésével egyelőre annak egyszerű kijelentését tartom szükségesnek, hogy az abban foglalt s reávonatkozó rosszhiszemű meggyanúsítások és alaptalan rágalmak miatt a aúnvádi feljelentést a mai napon megtettem. Nagyvárad, 1916. június 13. Gerő Gusztáv dr ügyvéd.

* **Kiadó** Beöthy Ödön-u. 7. sz. házban kétszobás udvari lakás aug. 1-től. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár r.-t.-nál, Nagyvárad.

Ferolin a legjobb és legbiztosabb toilette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hüsit! Szagtalanít. Ara 1:20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

Csipke és kézimunka függönyök tisztítása

Tábori zöld festés

Vasalás és javítás saját szabó-osztályban

Női- és férfi ruhák száraz vegytisztítása

Szíves megbízást kér: kiváló tisztelettel

Gyászesetben festést feketére soronkívül

Fehérnemű gőzmosás, sima daradok átvasalása különkénti árban

Haltenberger Vilmos

Szőnyegek tisztítása, megóvása
Postai megbízások soronkívül

Felvételi üzlet: Rákóczi-ut 7., Szent István-palota. Telefon szám: 14—69. Gyár az állomás felett. Telefon szám: 34.

Fonákán készült remekművek.

Némethy Gyula dr. felolvasása a régészeti és történelmi egyet. közgyűlésén, 1916. június 12. én.

Meddig ér vissza a művészetek multjában a képzővés nemcsak művészete, bajos lenne megmondani. A szövés mesterségét, tudjuk, már a történelem előtti idők embere a „csiszolt“ vagy „ujabb kőkorszak“ embere is gyakorolta, de hogy ez a mesterség mennyiben fejlett művészetté, nem tudhatjuk, mert az iparművészet alkotásai között éppen a szövészet termékei a legveszendőbbek. Labarte szerint (Historie des Arts Industriels, Paris 1873) a képzővést Indiában és Perzsiában már a történelem előtti időkben művelték. A függőlegesen, vagy merőlegesen kifeszített láncolatú szövést Egyiptomban már vagy 2000 évvel Krisztus születése előtt ismerték. A lenihasszán-i hypogaumok, sírűregek egyik falfestménye dolgozó asszonyokat ábrázol függőlegesen elhelyezett szövőráma előtt. Mózes idejében, mondjuk másfélszázéve Krisztus előtt a zsidóknál a szövés elég magas fokán állhatott, hiszen Mózes II. könyvének 35. fejezetében Bezaleel és Oliábról ezt olvassuk: „Mind a kétőt betöltte (az Ur) bölcsességgel, hogy a fafaragó, tarkázott műszövő és himző műveit megcsinálják kék, vörös és kétszerfestett karmazsán selyemből és biborból és megszöjjenek mindeneiket és mindenféle újdonságokat is föltaláljanak.“ A Mózesnél jóval régebbi időben, a pátriárkák idejében élt Jób könyvében az emberi élet gyorsaságát „A Takács vetélő-jéhez“ látjuk hasonlítani. A régi görögök egyenesen isteni eredetet tulajdonítottak a szövés mesterségének vagy művészetének, mint az az Arachne-ról szóló hitregéjükből kitűnik. Ez az Arachne Idmonak, egy kotophon-i (kisázsiai) biborfestőnek leánya oly ügyes volt a szövésben, hogy maguk a nimfák is megcsodálták. Elbizakodottságában nem állotta a szövés mesterét Pallas Athene istennőt versenyre hini fel, bár ez személyesen öregasszony alakjában intette őt. Arachne munkája csakugyan oly remekül ütött ki, hogy maga az irigység sem tudta meg különböztetni azt halhatatlan kezek alkotásától. Pallas Athéné haragra gerjedve a többi között azon is, hogy a szöttek Zeusnak valamelyik szerelmi kalandját ábrázolta; a vetélővel ráütött Arachne fejére, mire rettentő változás állott be. A szerencsétlen leány elhalványodott, teste összehuzódott, míg csak akkorácska nem lett, mint egy dió, végtagjai elvékonyultak, megnyultak: utálatos pókká változott, örökéltig arra kárhóztatva, hogy csak szöjjen szöjjen egyre, s amit sző, gondos háziasszonyok pusztítsák el. A pók így a vakmerő, isteni művel versenyre kelő szövés emléke. Modern mitoszmagyarázók szerint ez a rege tulajdonképpen a lidiai szövőmunkának a görög által való kiszorítását öltözteti költői formába. Akármint legyen a dolog, annyi bizonyos, hogy ez a mítosz a képzővés nemcsak művészete régi-ségének ékes szöjő tanúsága.

Csábító feladat lenne, mélyen tisztelt közönség a költők királyának Homerosnak, ki talán 950 táján született Krisztus előtt, két remekéből: az Ilias és Odisseából összeválogatni a művészeti érdekű helyeket. Mi most természetesen csak a képzővéssre vonatkozó helyekre szorítkozhatunk, illetőleg ezek közül is csak egyet idézünk, mely

Andromache, a hős Hektor nejeinek művészi munkájára vonatkozó. A XXII ik énekben olvassuk:

Hektor neje még mit sem tudva róla,
Mert az igaz híradó nem jött elmondani néki,
Hogy daliás Hektor egyedül maradt künn a rónán.
Hát biborszövetet himzett a magas palotában:
Kettős szép szövetet toletarkázva alakokkal.

(438—441 versek).

Homéros második remekében az Odisseában vigasztalóbb történethez fűződik a szövés mestersége: a háziasszonyi erőnyek és hitvesi hűség megindító példaképéhez, Penelopéhez, ki halottnak hitt férje távollétében azzal utasította el a tolakodó kérőket, hogy apósa, Laertes részére kell halotti lépőt szőnie. Amit nappal szőtt, éjjel kibontotta. Maga Penelope panaszkodik föl nem ismert ura Odysseus előtt a kérőkre a XIX. énekben:

Ők másutt sürgetnek s csak alig győzöm csali csellel
Elsőben a lepélhimzést sugalta meg isten,
Hosszu szövőszéken szövetet szövögettem a házban,
Széleset és finomat s így szólottam vele nékik:
Kérőim, daliák, miután meghalt nagy Odysseus,
Szünjete egy keveset sürgötni az én lakodalmam,
Míg kész lesz a lepél, fonalam hogy kárba ne vesszen;
Szemfőlelet himezek Laertes öreg daliának
Ha a halálvéghet hosszúra teríti ki testét,
Nehogy az achiv nők faluszerte szapuljanak engem,
Hogy ki sokat szerzett ime szemfőleletlenül alszik.

(137—144. versek).

Ha néhány századot átugrunk egy Aristotelesnek tulajdonított munkában olvashatjuk a sybarisi Aleisthones részére készült remek peptum leírását. Biborszínű szövetből csinálták, mely maga alakokkal volt ékesítve. Görög és etruszk vázákon gyakran láthatni alakokkal díszített ruhákat és buroktakarókat. Cicero Tusculanae Disputatio nes munkájában beszél syracusa-i Dionysius aranyágyáról, melyet pompás szőtt takaró fűdött, képekkel ékeskedő: strato pulcherrimo textili stragulo, magnificis operibus picto.

Az ókori képzővés történetét, sajnos, nem a fennmaradt emlékekre támaszkodva lehet vázolni, hanem csak egykoru írók följegyzéseiből. Ezek gyakran nem elég pontosak és határozottak a szövegeken látható képek, ábrázolatok technikájának megjelölésében. Néha nem vagyunk képesek megkülönböztetni, himzett, vagy szövött kőről van-e szó. Szerencsére némely író elég bőbeszédű ahhoz, hogy kiterjeszkedjék a képek készitési módjára. Paulus Silentiarius például leírva a Justinian császár által épített s 537-ben Kr. u. fölszentelt Hagia Sophia templomot, beszél azon selyemfüggönyökről, melyek az oltársátor, a ciborium oszlopaira voltak függesztve. „E díszítések, ugymond, nem tú segítségével készülték, hanem vetélővel, mely pillanatok alatt változtatja a fonalak színét és vastagságát, melyeket a barbár hangya szolgáltat.“ „Barbár hangya“ alatt Paulus Silentiarius a selyembogarat érti, melynek tenyésztését Justinian császár hozta be Bizáncba, Kinából hozatva bogarakat, hogy Bizánc szövetiparát az ellenséges perzsáktól függetlenítse. Míg azonban Bizáncban 330 óta, mikor Nagy Konstantin császár oda tette át székhelyét, hatalmasan föllendült a művészet, Rómában évtizedről-évtizedre hanyatlott, úgy hogy a nyugat-római birodalom bukása 476-ban már csak

egy teljesen aláhanyatlott művészetnek adta meg a kegyelemdíjást. A népvándorlás vihara zugott át Nyugat Európán s barbárságba süllyesztette a népeket évszázadokra.

Ismeretes dolog, milyen nagy lökést adtak a kereszties hadjáratok a XI. századtól kezdve az európai művészet fejlődésének. Kelet egész szindus pompája, csodás tökéletességű dekoratív művészete, Bizánc bár vénülő, de fejlett kulturája tárult fel a kalandvágyó nyugati lovagok elámult szeméi előtt. Különösen Konstantinápoly elfoglalása 1204-ben a keresztiesek által juttatott gazdag iparművészeti zsákmányt a győzelmes Nyugat fiaiak. Igen valószínű, hogy ez az esemény nagyban elősegítette a gobelin vagy falkárpitszövés kifejlődését Európában. Sokáig Flandriának, tehát a mai Belgiumnak tulajdonították a dícsőséget, hogy az európai gobelinszövés bölcsője ott ringott, de Guiffroy, Müntz és Pinchard Histoire générale de la tapisserie, Paris, 1879, nagy diszmunkájukban kimutatják, hogy az első autentikus följegyzés 1302-ből, mely kétségtelenül a gobelinszövésre vonatkozik, francia párizsi eredetű, vala mint egészen francia jellegű a legrégebbi fennmaradt gobelin darab, melyet Leon y. Escosura állított ki 1876-ban a párizsi rétropolisi kiállításon a Palais des Champs Elysées-ben. A XIV. század első feléből származó gobelin a gyermek Jézus bemutatását ábrázolja a templomban. Ezenkívül igen kevés XV. századbeli gobelin maradt fenn, melyek közül az angers-i székesegyházban őrzött három falszönyeget említjük, melyet I. Anjou Lajos († 1384) és bretagni Mária († 1404) számára készitettek, s melyek az Apocalypsisnek, azaz a Jelenések könyvének egyes részeit illusztrálják. E XIV. századbeli gobelineknél nincs háttér, távlat: az alakok egyszínű alapból emelkednek ki. Azonban, ha Franciaországban maradtak is fenn a gobelinszövés legrégebbi emlékei, kétségtelen, hogy nem sokkal később fejlődött ki a képzővés Németalföldön sem. A legrégebbi kétségtelen adat Lille város határozata, 1367-ből, mely arras-i mesterek által készitendő gobelinekről szól V. Károly király részére. Arras akkor Németalföldhöz tartozott, s még e század folyamán oly lendületet vett ott a gobelinszövés, hogy Italiában a gobelineket arazzi*-

nak nevezték, mely elnevezés mainapig is felmaradt. A XV. században a gazdag Flandria városok polgársága és a burgundi hercegek vetekedtek a fényűzésben, ami a többi között a gobelin iparának is rendkívül kedvezett. De talán egyetlen burgundi herceg sem szerette a pompát jobban Mész Károlynál, ki háborúiban is magával vitte ezüstjét, kincseit, ékszerait és gobelinjeit. Annál inkább magával vitte békés találkozásokra. Mikor 1473-ban III. Frigyes császárral találkozott, a császár fénye az övé mellett elhalványodott. „A gyöngy és drágakő olvassuk egykoru leírásban, csak úgy ragyogott a burgundiakon. Károly nyakában az aranygyapjas rend, karján az angol rend jelvénye tündökölt. A herceg először is a templomba vezette vendégeit, hoi a falak és padlózat drága szönyegekkel voltak beagatva. Itt lehetett látni a 12 apostolnak életnagyságu szobrát tiszta vert ezüstből, a bejáratnál pedig egy embermagasságu aranyliliom pompázott, megannyi drágakő ékítésekkel. A kastély étkező terme szintén

* Egyes szám: arazzo.

➔ Gyászruhák 10 óra alatt festetnek feketére. ➔

Szabó László
vegytisztító és műkelfestő gyárában
Körözs-utca 1. sz. Telefonszám 7-67.

Elvállal mindennemű férfi és női ruhafestést, vegytisztítást különösen tisztí és katonai egyenruhák átfestését és vegytisztítását. Vidéki rendelések gyorsan és pontosan. Felvevő telepek: Rákóczi-ut Bazarépület, Moskovits palota. Telefon 133. Szent János-utca 38. sz.

drága szőnyegekkel volt bevonva, melyek megannyi képeket ábrázoltak a trójai háborúból s az arany gyapjas vitézek dolgairól. Egy pohárszéket lehetett itt látni 19 polccal, melyek mind tele voltak arany és ezüst edényekkel; a felső polcon három egyszarvu ló volt szinaranyból, melyek értéke fölért egy hercegséggel. Amint említettem, nemcsak békés találkozásokra, háboruba is magával vitte Merész Károly pazsar fényűzése kincseit.

Igy történt aztán, hogy mikor a szabadságukra feltékeny svájciak Grandson mellett 1476-ban a herceg seregét megverték, rengeteg zsákmányra tettek szert, közöttük gyönyörű falkárpitokra, melyeket azóta a bern-i muzeum őriz, úgy is mint diadaljelvényeket, úgy is mint az iparművészet remekét. Ismeretes dolog, hogy a nancy-i ütköztben 1477-ben maga Károly is elesett, s ez alkalommal kalpagja forgóján hordott híres gyémántja a „Florentiner” is hadizsákmány lett, mely most a bécsi Schatzkammer-ban látható. A XV. századbeli gobelinenek egyébiránt erős határozott konturveszi körül az alakokat, s e konturok közé kerülnek az egyszerű, de ragyogó erős színek. A mintázás még kissé gyenge, a háttér virágok, indák ékesítik. A század második felében mindinkább jelentkezik a háttér távlatlalt, bár perspektivikus hatásokra nem igen törekednek. XV-ik szá-

zadbeli gobelin elég maradt fenn gyűjteményekben és francia s flandriai székesegyházakban. 1910-iki franciaországi utam alkalmától magam is gyönyörű XV. századból származó gobelineket láttam a roueni és rheimsi székesegyházakban. A rouen-i székesegyház falszőnyegei a főhajó hatalmas pilléreit övezték koszoru gyanánt, a rheimsi székesegyházéival a mellékhajó falai voltak beborítva. Ez persze csak két példa a sok közül: a többi francia és németalföldi katedrálisok is gyönyörű gobelinnel díszeskedhetnek. A flandriai képzővés tekintélye még a XVI. században is oly nagy volt, hogy bár a gobelinkészítés Itáliában is el volt terjedve már a XIV. század folyamán, X. Leo pápa mégis Brüsszelben készítette azokat a falkárpitokat, melyekkel a Sixtusi kápolna falait akarta ékesíteni. Maga Rafael rajzolta 1515 és 1516-ban a kartonokat, melyek után e remek gobelinek készültek gyapju, selyem és aranyfonalból. Ezek most, fájdalom, igen rongált állapotban a Vatikánban láthatók, a Galleria degli Arazziban. Az eredeti kartonok sok hanyó-dás-vetődés után ma a londoni South Kensington muzeumnak képezik legféltettebb kincseit. E kartonokban, melyek Sz. Péter és Pál életének főbb mozzanatait örökítik meg, Rafael rajzoló és komponáló művészete telő pontján ragyog.

(Vége köv.)

A Vörös-Kereszt gyűjtése. Szent Péter és Szent Pál napján

A Vörös-Kereszt egylet óriási, hatalmas működése a háboru alatt méltán bámulatot keltett az egész országban.

A beteg és sebesült katonák százezreiről, szunnkivül igen sok esetben a harcoló katonák feleségeiről és gyermekeiről gondoskodott.

Aki látta valamikor a régi városházán, egy oldalszobácskában, alig két négyszögletes szekrény üveg fedele alatt azt a porlepte néhány darab köteleket, ami Nagyváradon képviselte a Vörös Kereszt Egyesület, s látta most a Vörös-Kereszt pompásan berendezett kórházvonatait, a százezer ágyra berendezett kiegészítő kórházakat s más nagy-szabású intézményeket, csodálattal kell adóznia azért az agilitással párosult fáradhatlanságért, szervezethezért, amelylyel a háboru által támasztott bajok orvoslását oly felemelően szolgálja s amelylyel a hazafias közönség áldozatkészségét életre-hívta.

Csak természetes, hogy ehhez az óriási munkához milliókra menő pénzösszegre volt szükség. A Vörös-Kereszt központja, mint az országot behálózó szerv szive, most már újabb áldozatot kíván a közönségtől, hogy rengeteg kiadásait fedezhesse.

Erre a célra fog szolgálni Szent Péter és Szent Pál napján az országos gyűjtés, amelynek sikerét reméljük, mert bizunk a hazafias közönség kifogyhatatlan áldozatkészségében, mikor ilyen nagy és szent cél érdekéről van szó.

A Vörös-Kereszt egylet nagyváradi választmánya tegnap délután, dr. Fráter Imre ügyvezető elnök elnölete alatt tartott ülésen a Szent Péter és Szent Pál napján esz-közleendő gyűjtés módjait beszélték meg.

Dr. Fráter Imre megnyitó szavaiban rámutatott arra a kolosszális munkára, melyet a Vörös-Kereszt központja a háboru óta kifejt; a rengeteg kiadásban milliók fogytak el. Így ne vegyék zaklatásnak, hogy a köz-

pont a vidéki választmányokhoz fordul segítségért. Szerényen csak azt kéri, hogy szent Péter és szent Pál napján az egész országban gyűjtéseket rendezzünk. A társadalom azonban talán már kifáradt s az egyszerű urna gyűjtés nem vezetne fényes eredményre. Ezért a gyűjtést valami attrakciókkal kellene összekötni. Szóljanak hozzá, minden egészséges ideát köszönettel fogadnak. Először is alakítsanak egy nagy bizottságot, amelybe az áldozatkészség szobrának mozgalmára alakított nagy bizottságot vehetnék mintául, esetleges kibővítéssel.

Ezután felolvasták a védnököket, az elnököket és alelnököket.

Ezután elnök előterjesztette az általa összeállított programot, mely nagy vonásokban a következő:

A gyűjtő urnákat Budapestről küldik. Az urnákhoz felkérik előkelő urinöket és fiatal urileányokat; ez utóbbiak perselyekkel is gyűjtenének, apró virágcsokrokat árusítának.

Felvetette elnök, hogy célszerű és eredményes volna a multkori gyermekfelvonulást megismételni, a feldíszített kocsi bizonyos utvonalakon bejárnák zenével a várost.

Sas Ede indítványozta, hogy a mintegy 500 tagból álló nagybizottság tagjait levelező-lapokon kérjék fel, hogy legalább 2—2 koronát fizessenek; ez a csekély összeg mégis legalább 1000 koronát eredményezne.

Az indítványt elfogadták.

Réz Mihály kifejtette, hogy a tantestület a legnagyobb odaadással kész bármit elkövetni a hazafias cél érdekében, de nagyon nehéznek tartja a gyermekfelvonulás megvalósítását, mivel június 29-re már szétbocsátják a gyermekeket s azokat összehozni már alig áll a tantestületnek módjában. Helyesebb volna a beiratások után, szeptemberben ilyen gyermek ünnepély rendezése, amikor a tantestület teljes odaadással és készséggel meg tesz mindent a siker érdekében.

Elnök kijelenti, hogy ezt az akadályt tudják, de talán megvalósítható volna a dolog, ha a hírlapok útján felhívják a multkori felvonulásban részt vett gyermekeket, hogy bizonyos helyen jelenjenek meg s ve gyenek részt majd a felvonulásban. Így véli mégis keresztülvihetőnek a dolgot.

Az elnök előterjesztését elfogadták.

Előterjesztette továbbá elnök, hogy Obrincsák István honvédezedes ígéretet tett,

miszerint a gyűjtés napján felváltva két katonazenekar fog játszani egész nap ingyen; — és pedig: reggel 9—11 óráig a Bémer-téren; 11—1 óráig a Szent László téren; délután 3—6 óráig a Szent László téren, 4—9 óráig a Bémer-téren.

Erdélyi Miklós szinigazgató 3 kabaré előadást rendez. Az első maliné szerű lenne a Royal előtt, a hol a polgármester beszédeben ismertetné a célt; Sas Edét felkéri prolog írására; továbbá szerepelne még Bihari Ákos és Sz. Zsigmond Anna.

A másik kabaré délután 4 órakor a Sas kávéház előtt lenne, népies számokkal.

A harmadik kabaré délután 6 órakor a Pannónia kávéház előtt lenne. A kabarénál gyűjtenének.

Este 8 órakor konfetti esatával felvonulás. Esetleg lacikonyhák.

Az előterjesztést elfogadták.

Eleméry Ferencné indítványára elhatározták, hogy 2 és 5 koronás jelvényeket is árulnak, s aki ilyet vásárol, a további adakozástól fel lesz mentve.

Elnök kérte a jelenvoltakat a siker érdekében való közreműködésre.

Imrik S. Zoltán tb. kanonok nem kérekedésből, de bátorításul jelenti, hogy gróf Széchényi Miklós püspök pásztorlevelében elrendelte, hogy a Pünkösdi utáni vasárnapon a szószékről eseteljk a Vörös-Kereszt eszdás jótékonyágát s felhívja a papságot, hogy ezt az egyesületet a legmesszebbmenőleg támogassák. Urnákat állítsanak s hölgyek gyűjtsenek. A gyűjtés eredményét június 15-ig küldjék be. A megyéspüspök is a papsággal együtt működik s mindent elkövet, hogy e eszdás egylet jótékonyágát megismertesse.

Elnök köszönetét fejezte ki Imrik tb. kanonok szavaiért, amelyet jegyzőkönyvben megörökítenek. Alkalma lesz, hogy gróf Széchényi Miklós püspöknek megköszönje messzekiható támogatását.

Eljenzéssel az ülés véget ért.

A kereskedelmi miniszter készül a békére.

Dacára annak, hogy Csernovitznál ugyancsak bömböl az ágyu és az orosz ármédia haláltusáját vivja, már a béke jelei mutatkoznak minden téren. Lassan-lassan készül az ország a háboru utáni időre. A kereskedelmi miniszter már tegnap rendeletet küldött minden vármegyei törvényhatóság első tisztviselőjéhez. E rendeletben tudatja a miniszter, hogy a háboru után nagy apparátussal folytatják az utak építését, különösen pedig a törvényhatósági utak hatalmas építkezési programjának megvalósítását.

A kormány minden tekintetben támogatni fogja a vármegyéket e fontos akciójában. Hogy mennyire segítségére akar lenni a miniszter a vármegyéknek e nagyszabású munkálatoknál, annak már most tanujelét adja.

Tudatja ugyanis, hogy az összes közüzőgépeket, gőzhengereket stb, egyszerűen azokat a műszereket, amelyeket a katonaság használ most a háboruban, a háboru után a törvényhatóságok részére fogja eladni. Ugy-szintén el fogja adni a kis vasutakat is, amelyek igen fontos szolgálatot teljesítenek a mezőgazdaságban.

A kereskedelmi miniszter arra kéri a

vármegyét, hogy tudassa, hány zuzó és hengerelő gépre, valamint ipari, illetve mezőgazdasági vasutakra volna szüksége. Ezeket a fontos és nagyértékű műveket, amelyek rendkívül fontos szolgálatokat tehetnek a vármegyének, a kereskedelmi miniszter még a békeárában fogja a törvényhatóságnak eladni. A vármegyére nézve igen nagyjelentőségű a miniszter rendelete, mert Biharvármegyében éppen a háború akasztotta meg hatalmas utépítési programját.

A régészeti és történelmi egyesület közgyűlése.

Pütkösd másod napján tartotta meg rendes évi és tisztújító közgyűlését a biharvármegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület. A muzeum épület nagytermében nagyszámú érdeklődő hölgy- és úriközség gyűlt egybe, hogy vármegyénk és városunk eme páratlanul álló kulturális egyesülete iránt megértő szeretettel tanúsítsa megérdemelt rokonszenvét.

Az előkelő és művelt közönség soraiban ott láttuk Grócz Béla nagyprépostot, dr. Karácsonyi János és dr. Vucskics Gyula prépost kanonokokat, Lábán Lajos kir. táblai elnököt nejevel és leányaival, Siket Traján posta-főigazgatót nejevel és Ilonka leányával, dr. Bozóky Alajos udvari tanácsost, dr. Hoványi Gyula és dr. Horváth Jenő jogtanárokat, dr. Gyöngyössi István vármegyei tb. főügyészt, dr. Fráter Imre közkórházi igazgató főorvost, Kenéz Sándor törvényszéki bírót nejevel, dr. Némethy Gyula tb. kanonokot és Peszky Ferenc theologiai tanárokat, dr. Thury Kálmán ügyvédet, Réz Mihály felügyelő-igazgatót leányaival, H. Fekete Péter nagyszalontai polg. leányiskolai igazgatót, Vidovich Béla főreáltanárt, Lakos Lajos városi levéltárost, Középpessy Gyula régiségtári őrt, Ferdényi Olivér egyetemi pénztárost, Mellau István és Mellau Márton képzőintézeti tanárokat, Szabó Antal katonalelkész, dr. Papp Károly ügyvédet, ifj. Papp Károlyt, Papp Klárikát, Löwenstein Zsigmond gyárvezetőt, Hlatky Endrét, Sárffy Gyulát, dr. Némethy Ferencét, özv. dr. Személyi Kálmánné polg. leányiskolai igazgatónőt, Fetszer Margit és Schipper Hilda tanítókat, Tóth Katalin, Kállai Emma, Wasmundszky Iona hivatalnoknőket, Pfersi Józsefet nejevel és még sok más tagját a nagyváradai művelt, minden nemes ügy iránt fogékony társadalomnak.

Dr. Karácsonyi János prépost kanonok, ügyvezető-alelnök üdvözölte az elnöki székéből a megjelent érdeklődő közönséget s röviden a mai világfelfordulás borzalmairól és felemelő történeteiből mutatja ki az ilyen kulturális egyesületek létjogosultságát és művelő hatását.

Majd következett a közgyűlés főnyomtja, dr. Némethy Gyulának, a közismert művészettörténeti tudósnak és a váradai úri közönség legkedveltebb előadójának felolvasása a falszönyegekről, vagyis gobelinekről. A tudós tanárban ma sem csalódott, aki az ő kedvéért kifáradt a muzeum egyesület gyűlésére. Alapos történeti tájékozást nyújtott a gobelinekről úgy az ő, mint a közép és újkorból. A muzeum kéznél levő falszönyegein szemléltetve adta elő a gobelinek lassu, fáradságos elkészítésének módját, majd említette, hogy miként jutott muzeumunk néhai Ipolyi Arnold nagyváradai püspök fejedelmi műpártolása révén eme drága műkincsekből körülbelül 30 darabhoz. A nagy-

váradai muzeum egyedüli az egész országban, melynek birtokában ily ritkaságok akadnak és a helybeli közönség — sajnos — jóformán csak idegenek elcsodálkozásából tudja meg, hogy szeme előtt mily nagybecsű műkincsek huzódnak meg ismeretlenül a muzeum szerény gyűjteményében.

Talán felesleges külön kiemelni, hogy a neves tudósnak bőven kijutott a közönség tetszésnyilvánításából, mire szellemes előadása, a megtalált szellemi élvezet miatt alaposan rá is szolgált. Az érdekes felolvasást lapunk más helyén közöljük.

A lelépő tisztviselők közül Peszky Ferenc titkár, Középpessy Gyula régiségtári őrt, Ferdényi Olivér pénztáros számoltak be az elmúlt év működésének eredményéről. Kiviláglók ezekből, hogy a véres háború zaja közből is zajtalanul bár, de lelkiismeretesen végezte az egyesület a közművelődés terén feladatát. Nemesak megőrizte a már meglévő kincseket, hanem a lehetőség szerint gyarapította is szépen.

Mielőtt elhagyta volna a lelépő alelnök elnöki székét, két kegyeletes előterjesztést tett a közgyűlésnek. Az öröndetes előterjesztésben az egyesület hálás elismerését akarta nyilvánítani a választmány legbuzgóbb tagja iránt, akit a királyi legfelsőbb kegy városunkból az ősrégi győri püspöki székre szólított el. Indítványozta, hogy Fetszer Antal győri püspököt válassza meg a közgyűlés az egyesület tiszteletbeli tagjának.

A másik szomorú előterjesztésben meghatottan méltatta az egyesület nemrég elhunyt alelnökének, Hlatky Endre városi főispánnak érdemeit, aki nagy elfoglaltsága mellett is mindig tevékeny meleg ügyszeregettel támogatta a választmányt és az egyesületet. Indítványozta, hogy a közgyűlés fejezze ki fájdalmas részvétét, hálás kegyeletének jelét az Istenben boldogult alelnök gyászborult családjá előtt.

Mindkét indítványt egyhangulag elfogadtattott.

Ezek után részben Grócz Béla korelnöknek, részben az újlag megválasztott ügyvezető alelnöknek, dr. Karácsonyi Jánosnak elnöklése alatt lefolyt a tisztújítás.

A tisztviselők és választmányi tagok jórészt a régiek maradtak. Alelnöknek Hlatky Endre helyére dr. Bozóky Alajos választott meg, kinek személyében egy nagy tudású, páratlanul szorgalmas művelője a közművelődésnek jutott az alelnöki székbe. A választmány is nyert három kiváló új tagot dr. Fráter Imre, kórházi igazgató főorvosnak, Géczy Lajos, ismert dal- és zeneköltőnek, Szirmay L. Árpád, a káptalan tagjának személyében.

Igy a közgyűlés véget érve a megjelent úri közönség egy gyönyörűen sikerült szellemi élvezetnek hatása alatt az egyesület iránt megnövekedett rokonszenvvel szétoszlott.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára K 1.50. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

Az olasz kormányválság.

Hétfőn a Tiszántúlnak a kirakatokban közzétett táviratából értesült a közönség arról a páratlan politikai szenzációról, hogy az olasz kormányt a parlamentben leszavazták. Erről az eseményről a további távirataink szólnak:

Az olasz kamara a költségvetési törvényjavaslat tárgyalását kezdte meg, amikor Salandra miniszterelnök emelkedett szólásra és a következőket mondta:

— Elsőrendű kötelességének tartja a kormány, hogy lelkesítse az ország hangulatát és bizalommal töltsen el a népet nemcsak önmaga, hanem a védelmére kirendelt szárazföldi és tengeri haderők iránt. Csak így lehet gátat vetni a vészhirek terjesztésének, amelyek nemesak a népben, hanem a magasabb politikai körökben is nagy kárt és zavart okoztak.

Az ellenség kihasználva a többi frontokon uralkodó esendőséget és nyugalmat, erős offenzív hadműveleteket kezdett ellenünk.

A Trentino szögében számos válogatott csapatot s óriási tömegű tűzértséget összpontosított.

Ez volt a legsebezhetőbb pontja annak a háborúnak, amelyet 1866-ban állapítottak meg, hogy ősi ellenségünknek bármikor nyitva álljon a mi házuk kapuja. (Mozgolódás az összes padokon. Felkiáltások: Miért nem zárták be a kapukat?)

— Ezek a kedvezőtlen feltételek lehetővé tették az ellenséges offenzíva első tagadhatatlan sikereit. Azonban férfias nyitósággal el kell ismerni, hogy ezek az állások jobb védelemmel és jobb fegyverzéssel az ellenséges offenzívát legalább is hosszabb ideig és a hegyi zóna széléig nagyobb távolságra tudták volna feltartóztatni.

(Élénk mozgolódás. Felkiáltások: Ez vádirat ellenetek!)

A dolgok mai állásánál azonban mégis merész állítás volna, hogy a kritikus pillanatot elmúlt, mert az ellenség, amelyet hősiesség ellenállással a szárnyakon lekötve tartunk, centrumállásaink ellen igen hatalmas erőfeszítésre készíti magát elő, amelynek kimenetele elé azonban nyugodt bizalommal nézhetünk.

A bizalmi kérdés felvetésénél mintegy nyoleven képviselő elhagyta a termet, mire ház szavazásra bocsátotta a napirend első részét.

197 képviselő bizalmatlanságot szavazott a kormánynak, 158 bizalmat.

Az új miniszterelnök: Bozelli.

Budapest, június 13. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Viktor Emánuel olasz király Rómába érkezett. Salandrát a szenátus és a kamara elnökeit fogadta, azután Bozelli kamarai dékánnal tanácskozott. **Bozelli elfogadta a kamara alakítására a megbízatást.** Bozelli 1915-ben a kormány megtartása mellett volt és Salandra mellett szavazott.

Bozelli nemzeti kormányt alakít, a nemzeti egyetértés kormányát a politikai pártokra és személyekre tekintet nélkül akarja megszervezni.

* **Poloskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

HIREK

* **A polgármester Budapesten.** Rimler Károly polgármester városi ügyekben a fővárosba utazott.

* **Az első egyesített címer Nagyváradon.** Mióta a Magyarország és Ausztria közös ügyeiben használandó egyesített címeréről szóló legfelsőbb rendelet megjelent, a nagyváradai közös hadseregbeli hatóságok hivatalos pecsétjeiben az új címert vették használatba. Tegnap megjelent egy katonai épületen is az első új címer: a térparancsnokság Ór utcai épületén, már az egyesített, a paritásnak megfelelő címer ékeskedik. A kétfejű sas és a magyar címer összekötő Habsburg címer. Az ovális címertábla fenn német, lent magyar a körirat: K. u. k. Platzkommando Nagyvárad. Cs. és kir. Térparancsnokság Nagyvárad.

* **Magas kitüntetés.** A német császár Temes és Torontál vármegye volt kormánybiztosát, *Joanovics Miklóst* a porosz koronarend II. od osztályú érdemkeresztjével, *Ratkovszky Gyula* műszaki főtanácsost pedig ugyanazon rend III. ad osztályú érdemkeresztjével tüntette ki.

* **Papszentelés.** Mint már említettük a váradai egyházmegyében június 14., 16 és 17-én lesz a papszentelés. Ma *Herbály István, Steib János, Takácsy Dénes, Timár Gyula* végzett theologusoknak adja fel a püspök a subdiaconatust. Ugyancsak ma kapják *Kovács Sándor* negyedéves, s *Kovács Béla* harmadéves theologusok a hajkoronát s a kisebb rendeket.

* **Kitüntetett honvédtiszt.** A hivatalos lap közli, hogy a király *Babak András* 4. honvédtalozásrendbeli tartalékos főhadnagy a hadiskitűnés 3. osztályú katonai érdemkeresztjével tüntette ki.

* **A Kath. Kőr választmányi ülése.** A Kath. Kőr ma délután 5 órakor választmányi ülést tart.

* **Szögyény-Marich László gróf meghalt.** Székesfehérvárról jelentik, hogy Szögyény-Marich László gróf, Magyarország és Ausztria volt berlini nagykövete csööri birtokán meghalt.

* **Béke a szinigazgató és a mozgósínházigazgatók között.** Mint megirtuk a szintársulat és a mozgósínházak igazgatói között véleményeltérések voltak a színészeknek a moziban való felléptetése tekintetében. Ez az ellentét elsimult, mert *Boros Jenő* és *Székely Jenő* mozgósínházigazgatók méltányolták a szintársulat helyzetét s áldozatok árán is átadták összes attrakcióikat a szintársulatnak, elsősorban Pufit s míg a szintársulat Nagyváradon működik, színésszámuk nem lesz. Most már szent a béke s együttesen védekeznek a cirkusz jogtalan konkurenciája ellen.

* **Tilos a mária radnai bucsu.** A háború kitörésekor szigorú rendeletet adott ki az aradi alispán, amelyben a járványokra való tekintettel betiltotta a mária-radnai bucsut. Most a pünkösdi ünnepek alkalmával a bucsujáró helyen különösen sok volt a bucsujáró közönség. Az aradmegyei alispán elővételre a háború kezdetén kiadott aktákat és mert a szigorú rendeletet eddig még nem vonták vissza, kijelentette, hogy minden bucsujáró kihágást követ el. Tegnap tudatta az aradi alispán a biharmegyei alispánnal is, hogy a bucsu betiltására vonatkozó rendeletet nem vonták vissza.

* **Rendbe hozták a Hősök Temetőjét.** A Rulikovszky-temetőben a hősök sírjainak felhantolását és rendbehozatalát a honvéd lábadozó osztag rokkant katonái végezték bajtársi mege mlékezés jelöl. Elismerés illeti őket a kegyeletes munkáért.

* **Hivatalvizsgálat a királyi törvényszéken.** Tegnap megjelent a királyi törvényszéken *Lábán Lajos* dr ítélőtáblai elnök s megkezdte a hivatalvizsgálatot.

* **Hollóssy Béla öröke.** A vármegyei közkórház algondnoki állása *Hollóssy Béla* halálával megürösödött. Az elhunyt algondnok egyike volt azoknak a kiváló tisztviselőknak, akiket puritán jellemük, szorgalmuk irányított egész életükön keresztül. Ugyan szellemben nevelte gyermekeit is, akik közül kettő jelenleg is a haretéren szolgálja a hazát. A derék algondnok halálával megürösödött állás betöltése iránt tegnap *Fráter Imre* kórházi főorvos megtette a hivatalos jelentését. A főorvos kéri, hogy *Fráter Barnabás* alispán kinevezés útján töltsen be az állást.

* **Ötvös Béláné meghalt.** Mint öszinte részvételt értesülünk, mély gyász érte a vármegye egyik uricsaládját, az Ötvös-családot. Ötvös Béla tenkei főjegyző felesége, *Kauzler Mária* Irma életének 46 ik évében hosszas betegség után meghalt. — Ötvös Béláné meggyeszerzte ismert, finom lelkű, kedves háziasszony volt, akinek rendkívül lekötelező modora, kellemes társasága mindenki részéről tiszteletet parancsolt. Halála általános részvételt keltett mindenfelé. Temetése ma délelőtt 9 órakor lesz Tenkén a róm. kath. egyház szertartása szerint. Az elhunyt urinót családján kívül nagy kiterjedésű rokonsága gyászolja. A halálesetről a család a következő gyászjelentést adta ki:

Alulírottak nagyszámú rokonság nevében is mély fájdalommal tudatják a felejtethetlen feleségnek, nagynénének, Ötvös Béláné szül. *Kauzler Mária* Irmának f. hó 11-én délután 1 órakor élete 46 ik, boldog házasságának 25. évében hosszas, súlyos szenvedés után történi elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei folyó hó 14-én d. e. 9 órakor fogják Tenkén a róm. kath. vallás szertartása szerint az anyaföldnek átadni. Az engesztelő szentmise áldozat pedig f. hó 15-én d. e. 9 órakor fog a tenkei róm. kath. templomban az Egek Urának bemutatattatni. Mély végtisztelességtelre rokonai és barátai tisztelettel meghívataknak Tenke, 1916 június 11. Az örök világosság fényeskedjék neki.

* **Pünkösdi kabaré a Félix-fürdőben.** Fényesen sikerült jótékonyesü előadást rendeztek a Vörös Kereszt javára a Félix-fürdői lábadozó sebesült katonái. Az előadás megtartása érdekében és ugy erkölcsi, mint anyagi sikerében fáradságot nem fésmerve dolgozott *Papp Mihály* őrmester, *Fuzik Ernő* tizedes és *Berkes József* önkéntes. A vendégszereplő művészek közül első helyen kell megemlítenünk *Bihari Akost*, a Szigligeti színház tagját, akinek szavatatát a közönség osztatlan tetszése kísérte. *Perényi Kálmán* ötletes mókáiért nagyon hálás volt a közönség. Feltűnést keltett dr *Fiók Károlyné* debreceni egy. tanár özvegye, aki saját szerzeményü prologusát és verseit adta elő, a közönség tapsviharral jutalmazta. Nagyon tetszett *Vajnovszky Vilma* énekszámá, akit a közönség zajosan

ünnepelel. *Hevesi Nándor* énekelt szép sikerrel, *Krámer Ödön* kísérte zongorán, azonkívül *Krámer hegedűjátékát* a közönség nagy tetszéssel fogadta. A szereplő katonák közül első helyen kell megemlítenünk *Papp Mihály* őrmestert, aki kellemes és érces baritonjával feltűnést keltett és a közönség szünni nem akaró tapsal jutalmazta szép magyar dalait. *Fuzik Ernő* tizedes ugy játékeval, mint magánszámáival elsőranguan állta meg a helyét és a közönség minden jelenését hangos kacajjal fogadta és tapsviharral honorálta. Szépen játszott hegedűn *Petrovics Zsivijon* egyéves önkéntes. A bohózatban jók voltak *Barta Mariska* k. a., *Horváth Juliska* k. a., *Steiner* és *Rácz* sebesült katonák. Az előadást *Berkes József* önkéntes konferálta ötletesen, azonkívül magánszámait a közönség hangos tetszéssel kísérte. Nagyan hozzájárultak az előadás sikeréhez *Bihari Akosné*, dr *Fiók Károlyné*, akik a közönség körében *Csekő Etuska* festőművésznő levelezőlappal árulták.

A kabaré-előadásón jegyekből és felüfizetésekéből befolyt 1091 korona.

* **Lestyán Adorján temetése.** Csikszentkirályi *Lestyán Adorján* udvari tanácsos, királyi közjegyző, a debreceni közjegyzői kamara elnökét, hétfőn délelőtt nagy részvét mellett temették el Debrecenben, a Szent Anna utca 7. számú gyászházból. Ott volt a fia, *Endre*, nagyváradai plébános és sógora, *Okolicsányi Károly* eszécsári és királyi kamarás, vezérőrnagy, debreceni állomásparancsnok. A boldogultnak másik fia a fronton van. Megjelent azonkívül *Márk Endre* polgármesterrel az egész városi tanács, dr *Galánffy János* vezetésével a közjegyzői kamara küldöttsége és képviseltette magát számos testület. A gyászszertartást *Gróh Ferenc* prépost végezte. A halottat nagy gyászközönség kísérte ki a Szent Anna-utcai temetőbe. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Csikszentkirályi *Lestyán Adorján* sz. okolicsányi *Okolicsányi Ilka* mint neje, *Ödön*, *Endre* és *Irma*, mint gyermekei, valamint testvérei és számos rokonai, mély fájdalommal tudatják, hogy a legjobban szeretett férj, apa, nagypapa, testvér és rokon csikszentkirályi *Lestyán Adorján* magyar kir. közjegyző, a debreceni kir. közjegyzői kamara elnöke, magyar kir. udvari tanácsos, Debrecen szabad kir. város törvényhatósági bizottságának tagja életének 68. évében folyó hó 9-én, éjjel fél 12 órakor váratlanul elhunyt. Kedves halottunkat folyó hó 12-én hétfőn délelőtt fél 11 órakor fogjuk a Szentanna-utca 7 ik számú háztól, a róm. katolikus egyház szertartása szerint tartott beszentelés és az ugyanakkor megtartandó engesztelő szentmise áldozat után, a Szentanna utcai sírkertben, a feltámasztás reményében örök nyugalomra helyezni. Debrecen, 1916 június 10-én. Az örök világosság fényeskedjék neki! Testvérei: *Imre* családjával, *Ilona* férj. *Emmer Istvánné* és gyermekei, *Erzsike* férj. *Gayer Pálné*, dr *Téchy József* mint vő, *Haurich Vilma* mint menyő, *Lestyán Ilonka*, *Téchy Irma*, *Józsi*, *Rózsika*, *Erzsike* mint unokái.

* **Fémbevéltőhelyek Biharmegyébe.** Tudomására hozom a törvényhatóság közönségének, hogy a m. kir. belügyminiszter ur 69619-III-c-1916 számú leirata alapján a háztartási fémek összegyűjtése céljából, fémbevéltő helyskül Biharmegyében: *Berettyóújfalun* *Roth L.*, *Belényesen* *Erdey István*, *Margittán* *Glück Áron*, *Vaskóhn* *Koraj Kornél* cégeket jelölte meg. Nagyváradon *Stern József*,

Schwarz és Ullmann és Andrányi Károly és Fiai cégeket jelölte meg. Felhívom továbbá a közönséget, hogy oly helyeken hol fémbeváltó helyek nincsenek kijelölve, a hazafias cél tekintetében, ne késlekedjenek emiatt a fémfegyvereket a hozzájuk legközelebb eső fémbeváltó helyen beszolgáltatni. Nagyváradi, 1916. évi május 27. é. Rimler Károly, polgármester.

* Temetések. Pünkösöd vasárnapján délelőtt nagy részvét mellett ment végbe Kristóf Gyula tanító oly korán, élete feszlő bimbó korában elhunyt kedves leánykájára Kristóf Ilonka temetése. A halottas háznál nagy számmal jelentek meg a mélyen sujtott bánatos édesapa kártársai és számos tisztelője. A temetési szertartást Imrik S. Zoltán c. kanonok végezte segédlettel. — Pünkösöd másodnapján délután temették el nagy részvét mellett Holóssy Béla kórházi gondnokot, a temetésen megjelentek dr. Fráter Imre igazgatóorvos és az egész orvosi kar, ugyancsak a kórház gondnoki hivatala és egész személyzete, azonkívül az elhunyt és családjának számos jó barátai és tisztelői. A temetési szertartást Imrik S. Zoltán c. kanonok segédlettel végezte. — Mindkét diszes temetést Veiszlovits Adolf és Fia első nagyváradai temetkezési vállala nagy pontossággal és figyelemmel rendezte.

* Beiratások a női kereskedelmi tanfolyamra. A nagyváradai női kereskedelmi egyéves szaktanfolyamban a jelentkezések az 1916—17. tanévre f. évi június hó 29. től július hó 3. áig bezárólag, mindennap d. e. 9—12-ig az iskola helyiségében (Reáliskola utca 1. sz.) eszközölhetők. Bemutatóandó: 1. iskolai bizonyítvány a polg. iskola 4. osztályáról, 2. születési anyakönyvi kivonat, illetve keresztlevele, 3. újraoltási bizonyítvány. Tandíj egész évre 120 K, beiratási díj 6 K, segítő egyesületi díj 2 K. A tandíj felévi, negyedévi, indokolt esetekben havi részletekben is fizethető. Feltandíjmentességet csak olyan helybeli kitűnő, vagy legalább jeles tanulók nyerhetnek, kik szegénységüket hatósági bizonyítvánnyal igazolni tudják. Elsősorban a háború által sujtottak vételnek figyelembe. Bővebb felvilágosítást szívesen ad az igazgatóság.

* Halálozások. Szabó Sándorné sz. Halász Anna életének 23 ik évében hosszas szenvedés után e hó 12-én elhunyt. Temetése ma délelőtt 10 órakor lesz a Szaladizutca 19. sz. gyászszobából.

Bereczky László magyar kir. postal és távirtda altitiszttel folyó hó 12. éjjelel 11 órakor, életének 57 ik, boldog házasságának 32-ik évében, rövid szenvedés után, hirtelen elhunyt. Temetése 14. éjjelel délután 2 órakor lesz az Erzsébet-utca 16. sz. háztól ref. egyház szertartása szerint.

* Államsegélyesek figyelmébe. Felhívom mindazon államsegélyre jelentkezőket, kiknek sorszáma 8269 től 8355 ig terjed, s kik még eddig könyvet nem kaptak, hogy államsegély könyvecskéik átvétele végett folyó hó 14. éjjelel szerdán és 15. éjjelel csütörtökön Városháza földszint 30. számú szobában jelentkezzenek. Juricskay Barna, tanácsos.

Az O. M. K. E. közgyűlése. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés folyó hó 22. éjjelel csütörtökön délelőtt 10 órakor tartja meg saját helyiségében Budapesten, V. Rudolf-rakpart 9. szám alatt évi közgyűlését. A helyi kerület vezetősége felkéri a kerület tagjait, hogy a közgyűlésen minél nagyobb számban megjelenni szíveskedjenek. A közgyűléssel kapcsolatosan az O. M. K. E. vezetősége országos gyapju kerekedői, gabonakereskedői és seeszkereskedői értekezletet is tart. A közgyűlésen résztvevők részére az államvasutak igazgatósága kedvezményes jegyeket engedélyezett, amelyek június 18. től június 28. ig érvényesek. A kedvezményes vasutijegy válthatóság-

hoz szükséges igazolványokat dr. Fried János helyettes titkár állítja ki, aki a közgyűlés és az értekezletek tárgyaira vonatkozólag is felvilágosítást ad.

* Elvezett Pünkösöd vasárnapján délután a Rákóczi uton, a Berettyó társulat épülettel a Schlauch tőrig egy arany antik, kek és vörös kékkeszettel, három ugyanilyen köves csüngővel. A becsületes megtaláló ha átadja Szaniszló utca 29. sz. illő jutalomban részesül.

Csak egy hajszálon függ a csecsemő élete, ha emésztése nincsen rendben. Eppen ezért ne mulasszon el gyermekének idejekorán Nestlé lisztet adni, ami által a jövőre nézve magát csak súlyos fájdalomtól és szemrehányásoktól óvja meg. Próbadozozokat és tanulságos röpiratot a gyermeknevelésről teljesen díjtalanul küld a Henri Nestlé cég, Wien, I. Biberstrasse 38/e.

* Pénztáros kisasszony kellő műveltség és iskolai képzettséggel felvétetik. Cim a kiadóban.

Az „Aerowasch“ hárneves légmosság, oly erősen hűsíti, hogy máholnap minden jobb háztartásnak nélkülözhetetlen és nagybecsű ereklye tárgyát fogja az képezni, mely Biharvármegye területére egyedül Csekő Lajosnál kapható. Nagyváradi Teleky-utca 56. Telefon szám az egész megyére 14—82. A gép ára ezidőszertint 26 korona. Vidékre postán küldve esomagolással 27 korona 50 fillér. A személyesen, levelezőlap, vagy telefon útján megrendelt gép helyben házhoz lesz szállítva. Vidékre postán a pénz előzetes beküldése mellett, vagy utánvétellel.

* T. vendőim női családtagjai őszi és téli kosztümkelme szükségletüket ismert finom minőségű férfi kelméimből míg a főlősleges készletem tart, igen szolid árban beszerezhetik. **Ifj. Erdős Albert** uri szabó, Rákóczi-ut 7. szám.

* Kiadó olcsó bér mellett, vendéglő kávéház helyiségek berendezéssel, vagy anélkül, továbbá nagyobb és kisebb üzletek, raktárak, műhelyek hosszabb, vagy rövidebb időre, ugyancsak modern berendezésű butorozott szobák. Nagy Sándor-utca 4. szám.

A legjobb **molyirtó** szerek u. m. **mirt,** Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Mof, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló“ drogeriájában Nagyváradi, Rákóczi ut 7/B.

Kiadó Kocsuth-ut 2. sz. házban a Kertész S. Sándor féle üzlethelyiség s ugyanott egy kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

Legújabb táviratok.

Bozelli gondolkozási időt kért.

Budapest, június 13. (Saját tudósítónktól.) Éjjel érkezett luganói jelentés szerint Bozelli 24 órai gondolkozási időt kért a királytól, hogy elvállalja a kabinetalakítást.

Hughes az amerikai elnök előtt.

Budapest, június 13. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: A Reuter ügynökség chicagói jelentése szerint a republikánus konvent Hugheset szinte egyhangulag jelölte. A progresszisták felkiáltásokkal Hughes mellett foglaltak állást. Hughes elnökké való jelöltetése alkalmából lemondott bírói tisztségéről. Wilson a lemondást tudomásul vette. Roosevelt az elnökjelöltségre való delegálását visszautasította.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szerda, csütörtök, péntek: Huszár Károly és Rózsashegyi Kálmán kabaré társulatának vendégjátéka.

A mai szinlap:

Este 8 és fél órakor, rendes helyarákkal:

A Modern Szinpad műsorából:

1. Pufi cipőt próbál. Irta: Mojnár Ferenc. Előadják: Rózsashegyi Kálmán és Huszár Károly.
2. A Drámaíró. Irta: Karinthy Frigyes. Előadják: Rózsashegyi Kálmán, Huszár Károly és Rádai Dénes.
3. Kuplák. (Dalok). Énekli Faragó Sári.
4. Pufi a Polgár. Irta: Gábor Andor. Játsszák: Huszár Károly és Faragó Sári.
5. Vasilika. Irta: Harsányi Zsolt. Előadják: Rózsashegyi Kálmán és Faragó Sári.

Szünet:

6. Kuplák. (Dalok). Énekli: Faragó Sári.
7. **A szövetségeseik.** Irta: Harsányi Zsolt. Előadják: Huszár Károly és Rózsashegyi Kálmán.

Egy magyar nábob.

Jókai Mór ragyogó fantáziája esillogott felénk a Szigligeti színház szinpadjáról. Legszebb regényei egyikét, a Magyar nábobot ültette át a szinpadra Hevesi Sándor. Természetesen az öt felvonásban összesűrített regénynek sok szépsége nem érvényesülhetett a drámai feldolgozásban, sok részletet éppen a legszebbek közül mellőzni kellett, mert csak annyit lehetett a darabba felőlelni, amennyi a szinpadi átdolgozást elviselhette és amennyiből összefüggő, egységes cselekményű drámát lehetett átirni. Legjobban sikerült e tekintetben a II. felvonás, ebben az átdolgozó a regény szépségeit igazán drámai köntösbe tudta átöltöztetni. Legkevésbé drámai az utolsó felvonás. A dialogoban az átdolgozó lehető hűséggel ragaszkodott Jókaihoz, a mit csak érdeméül lehet betudni. Jókaihoz lehet elvenni, de hozzá ne tegyen senki.

Általánosságban ezen az átdolgozáson is érzik, hogy a regény sok hatalmas eszközéről, a melyek pedig éppen a regénnyel is elválaszthatatlanul egybeforrottak, a szinpad lemondani kénytelen. Nem is igazi irodalmi munkásság az ilyen átdolgozás. Két érdeme azonban mindenesetre van: egyik az, hogy a szinpadot lefoglalja egy igazán nagy szellem, Jókai szelleme javára, a másik még nagyobb érdem pedig, hogy a szindarab ismét az örökség regényre irányítja a figyelmet és az újabb nemzedékben újabb közönséget toboroz Jókai számára.

A nagyváradai előadás lehetőleg érvényre juttatta a dramatizált Jókai regény minden szépségét. Természetesen számba kell venni azt, hogy a darabban sok a szereplő, valamennyinek jó színésznek kellene lennie, hogy az öt felvonásba összesűrített regény minden jelenetben Jókaihoz méltóan érvényesüljön, ennyi jeles szereplőt pedig egy vidéki társulat sem képes

kiállítani. Ennek tudható be, hogy például az első felvonás, a melyben éppen a mellékszereplőknek kell a meginduló eseményhez az aláfestést megadniok, gyöngén sikerült.

Egyébként a szerepek java a drámai személyzet legjobb erőinek kezében volt. A címszerepet *Bihari Ákos* játszotta, a mi annyit jelent, hogy egy, a klasszikus iskola játékmódorához kiválóan illő szerep éppen a legalkalmasabb személyesítőhöz jutott. *Bihari* széles vonásokkal, a regényben megírt *Kárpáthy János* jellemének teljes átértésével játszotta szerepét. Kezdve kitűnő maszkijától minden ízében elsőrangú alakítást nyújtott. Csak talán a negyedik felvonás végén szerettük volna még melegebbnek látni, a minek ellenében a vallomásnál a ma már nem annyira meghatározó letérdelést a hősnő előtt, hagyjuk volna el. Legnehezebb feladata az V. felvonásban volt, mely csaknem teljesen *Kárpáthy* monológja. Ezt igazán virtuóz módon tette *Bihari* mindvégig érdekesítővé s bensőségesen átértett játékaival és a felvonás komor hangulatának megfelelő szerencsés hanghordozásával könnyeket csalt a nézők szemébe.

Fanny szerepe *Fodor Ellánál* talált igen szerencsés megértőre. Tökéletesen átértett és átértett alakításban mutatta be *Jókainak* ezt az egyik legszebb, leggyöngédebb női alakját s méltán volt része a legteljesebb elismerésben. Hasonló szép sikere volt ugyancsak egy kedves női szerepben, *Flóra* szerepében *Polgár Mariskának*. Kisebbs szerepe volt, de rendkívül hatásosan tudta azt feldolgozni *Pogány Janka*. Mayer-nője az est egyik legsikerültebb alakítása. *Kárpáthy Abellinót* *Varsa Gyula* játszotta, kiváló érzékkel e jellem markáns vonásai iránt.

Szentirmay Rudolf elegáns és rokon-szenves alakját *Tóth Elek* vitte színpadra teljes sikerrel, ami annál nagyobb érdem, mert ennek a jellemnek az átdolgozó kevés szerepet juttatott. *H. Kőrössi Juci*, *Dózsa István*, *Bánházy Teréz*, *Leövey*, *Bihari Sándor*, *Farkas*, *Békefi* kisebb szerepekben nyújtottak jeles alakításokat.

Igen jó volt *Sik Rezső* öreg hajduja és különösen *Tompa Béla* Marci gyereke. Néhány mondatban frappáns siker. A diszletek közül a III. felvonásé volt említésreméltóan szép; az ötödikéből ellenben minden ötlet hiányzott. A női kosztümök közül korhűség szempontjából is, izlésességük miatt is kiváltak a *Polgár Mariskáé*, *Kőrössi Jucié* és *Fodor Elláé*.

Az előadás éjjel után ért véget. A közönség egy kellemes színházi est, helyesebben új emlékével jó reggelt kívánt egymásnak s mivel közel volt a záróra, szépen hazament, hiába muzsikáltak a kávéházakban. Nem volna célszerűbb az előadásokat 8 órákor kezdeni, hogy még aznap be lehessen fejezni.

SZERKESZTŐI PÓSTÁJA:

Fogadás. Biharvármegyének a legutóbbi népszámlálás szerint (Nagyvárad nélkül) 582,132 lakosa volt. Nagyvárad lakosainak száma ugyanakkor 63,700 volt.

Régi olvasó. Ha fővárosi lapok is egyre sürűbben hivatkoznak a Tiszántúltra, ez csak annak örvendetes elismerése, hogy a keresztény sajtó mindig szélesebb körben foglalja el azt a helyet, mely a magyar sajtóvilágban méltán megilleti.

H. M. Azt a bizonyos köpönyegfordítást mi is megütközéssel vettük észre; le fogjuk vonni belőle a konzekvenciákat, tessék nyugodtan lenni. Helyesen írja, hogy az egész egy igen sajnálatos eltévelyedés. Ezt megállapítjuk, aztán az egésznek nem tulajdonítunk semmi fontosságot.

B. J. Saját szerzeményű zeneművet csak Budapesten érdemes kiadni, mert csak ott van jobb zeneműnyomda. Vidéki kiadó is Budapestre küldné a művet kinyomatás végett. Tessék Bárd Ferenc (IV. Kossuth Lajos utca 4.) vagy Bózsavölgyi és társa (IV. Szervita tér 5.) céghez fordulni. Kezdi ismeretlen zeneszerző művét csak úgy adják ki, ha a kiadás költségeit a szerző fedezi.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
13023 - 1916 szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. fokú iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy a Budapesti Mészárosok Börtértékesítő szövetkezete R. T. budapesti cég által felállítani szándékolt esontgyűjtő telepengedélyezése tárgyában f. évi június hó 17 ik napjának délelőtti 10 órájára a városi gyepmesteri telep közvetlen szomszédságában levő városi telken és pedig a hullaégető kemencével egy irányban, annak jobb oldalán a kerítésen kívüli telekre helyszíni tárgyalást tűzött ki, amely körülményről az érdekeltek oly figyelmeztetéssel értesítettettek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszámolások figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1916. június 10 én.

Rendőrfőkapitány.

Szeplőt, májfoltot és mindennemű tisztátalanságot leggyorsabban eltávolít az arcról a valódi

LISZKA-VIZ

Beszerezhető

a **CSILLAG** gyógyszerertárban
NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-UTCA,

ÉLŐ MARHÁT, hizott sertést

legmagasabb árban veszünk

Kemény Testvérek

Nagyszalonta.

Interurbán telefon 7.

Kiadó

a Fekete Sas bércpalota IV. emeletén 2 két szoba és mellék helyiségekből álló lakás lift használattal. Felvilágosítást ad a gondnok (Passage 24. sz. lépcső, telefon: 14-00)

Helfy József

utóda
NAGYVÁRAD.

KOSSUTHLAJOS-UTCA (Gyár-épület)
Telefon-szám: 51 Alapítotott 1868. évben.

Zsák- és ponyvakölcsönző üzletemet

ez idén is nagymennyiségű új zsákokkal és vizhatlan ponyvákkal gyarapítottam, úgy hogy a t. gazdaközönség ide vágó szükségletét a legolcsóbb kölcsöndíjak mellett tudom kielégíteni.

Ezenkívül mindenféle

Új gabona-, lisztes-, szalma-, heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovább) gépkenőcsben a legkiválóbb minőségeket tartom állandóan raktáron. Kötélművek, gépszijak, dohány, zsákzsinegek és kévekötelekben. Nagy választék fiakker takarokban és löpökrocokban.

Gyapju zsákokból nagy raktár!

IZSÁK LIDIA

elsőrendű tűzőszalon

Nagyvárad,

Nagy Sándor-u 1

Park-szálloda

épületében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és haskötőkben nagy választék. Fűzőket válogatás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művésznőinek egyedüli szállítója.
:: Telefon: 11-53. ::

APOLLÓ
mozgó-
színház

Szerda, csütörtök
Opium sátán

az emberi szenvedelmek tükré 5 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órákor és hétköznapokon fél 7-kor.

Gyermekek szvetterek, harisnyák, sapkák, női mouslin, flor- és selyem harisnyák, valamint női keztyűket előnyös árakban árusít — a

SPITZER és LENGYEL cég
 detail osztálya
 Zöldfa-utca, a gyógyszerertárral szemben.

Legbiztosabb és legmegbízhatóbb nyaraltatás.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom, hogy egy helyben, mint nagyszalontai fióküzletemben szőrmeárukat, téliöltönyöket, függönyöket szőnyegetek stb. nyaraltatás végett nálam és fióküzletemben méltóztassanak elhelyezni hol kívánatra bármikor felmatatható. A nyaraltakat tisztán kezelve, gondozva és ki javítva annak idején hazaszállítatom. A raktáram és üzletem a károk ellen biztosítva van, ugyanazért kérem a nagyérdemű közönség szíves bizalmát, kiváló tisztelettel

Zimányi András

német szücs. Színház-utca 4. sz. Adorjána-palota. Telefon 824. Telep: Körös-utca 47. saját ház.

Butorozott

egy és kétágyas utcai és udvari szobák a „Zöldfa” épület emeletén kiadók. Felvilágosítással szolgál a Zöldfa épület emeletén a szoba-kezelő. Telefon: 14-00

Kiadó lakás

a Fekete Sas bérpalota II. emeleten a Szent László térre nyíló 5 szoba, fürdőszoba, előszoba, cselédszoba, kamarából stb. álló erkélyes saroklakás (személy és teherlift használat) kiadó. Közelebbi felvilágosítást nyújt a részvénytársasági gondnok (passage 24. sz. lépcső, telefon: 14-00.)

A MŰJÉG

napenkénti rendszeres szállítást megkezdtek, megrendeléseket köszönettel veszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgyár R. T.
 Telefon 439.

EMIR ARCMOSÓ

legtökéletesebb készítmény bőrhámlás és sömör; továbbá izzadó-, fényes, zsiros-, atkás (mitesseres) arcra. Ha naponta többször az arcunkat EMIR-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés leheletfinomságu harmattal lenne bevonva. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól, mert csak az EMIR névvel ellátott eredeti üvegekért vállal elöltséget a készítő.

Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.

Alabástrom szappan

legfinomabb illatu és legjobb minőségű pipere szappan, mert teljesen tiszta nővényi zsirokból van összeállítva, kitűnően habzik és teljesen lugmentes. Pompás illatánál fogva a legelőkelőbb körökben is általánosan el van terjedve.

Egy darab ára 1 kor. 60 fillér.

Ha szeplőjétől meg akar szabadulni, ha tiszta fehér arcot óhajt, úgy használjon

Alabástrom-arckenőcsöt

Egy tégely ára 1 kor. 20 fillér.

vidéki megrendeléseket azonnal szállítok és 6 korona értékűek költségmentesen lesznek szállítva. ::

Fenti szerek kaphatók: a készítő

NÉMETH PÁL gyógyszerész

Arany Kereszt gyógytára, chemiai és cosmeticai laboratoriumában Szent László-tér, a Városháza mellett.

Fenti szerek valódi minőségben beszerezhetők még Csanda Endre Rákóczi gyógyszerertárában Szacsavay-utca és a Vadász drogériában.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 514.

A telep telefonja 514.

1 LITER VIZ FELFORRALÁSA
 CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.

Főszerelő telefonja
 55.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy a legújabb rendszerű

Villamos vasalók,
 „ főzőedények,
 „ tea főzők,

megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók.

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban telefon rendelésre díjmentesen házhöz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

1 ÓRAI VASALÁS CSAK
 12 FILLÉRBE KERÜL.

Főszerelő telefonja
 55.

Tanulóleány

fizetéssel felvétetik

a Szent László-nyomda r.-t.-nél

Szilágyi Dezső-utca 5. szám.